ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 9. prosince 2004

o řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc č. C.37.533 – cholinchlorid)

(oznámeno pod číslem K(2004) 4717)

(Pouze anglické, francouzské a německé znění je závazné)

(Text s významem pro EHP)

(2005/566/ES)

Dne 9. prosince 2004 přijala Komise rozhodnutí o řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP. V souladu s ustanoveními článku 30 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 [1] tímto Komise s přihlédnutím k oprávněnému zájmu podniků na ochraně jejich podnikatelských zájmů vyhlašuje jména stran a podstatný obsah rozhodnutí, včetně uložených pokut. Nedůvěrná verze plného znění rozhodnutí je k dispozici v závazných jazycích věci a v pracovních jazycích Komise na internetových stránkách Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž na této adrese: http://europa.eu.int/comm/competition

I. SHRNUTÍ PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

1. Úvod

(1) Toto rozhodnutí je určeno Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemical Internationals BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, společně a nerozdílně (dále jen „Akzo Nobel"), BASF AG (dále jen „BASF"), Bioproducts Incorporated (dále jen „Bioproducts"), Chinook Group Limited Partnership a Chinook Group Limited, společně a nerozdílně (dále jen „Chinook"), DuCoa LP (dále jen „DuCoa") a UCB SA (dále jen „UCB").

(2) Adresáti se společně podíleli na jediném pokračujícím porušování čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouva o ES" nebo „Smlouva") a ode dne 1. ledna 1994 také čl. 53 odst. 1 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „Dohoda o EHP"), a to na celém území EHP.

(3) Poté, co Komise v dubnu 1999 obdržela žádost o shovívavost od společnosti Bioproducts, dodavatele ze Spojených států amerických, zahájila šetření v celém výrobním odvětví cholinchloridu. Šetření se týkalo období od roku 1992 do konce roku 1998 (dále jen „období šetření").

[1] Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1. Nařízení ve znění nařízení (ES) č. 411/2004 (Úř. věst. L 68, 6.3.2004, s. 1).

2. Trh s cholinchloridem

(4) Cholinchlorid patří do skupiny ve vodě rozpustných vitaminů B-komplex (vitamin B4). Používá se zejména v průmyslu výživy zvířat jako běžný potravinový doplněk, především pro drůbež a prasata, u nichž urychluje růst, snižuje úmrtnost, zvyšuje účinnost krmení, zvyšuje produkci vajec a zlepšuje kvalitu masa.

(5) Na počátku období šetření se cholinchlorid vyráběl zejména v Evropě a v Severní Americe (ve Spojených státech a v Kanadě), i když se výrobní kapacity nacházely též v Číně, Indii, Japonsku, Koreji a na Tchaj-wanu. Severoameričtí výrobci vyváželi cholinchlorid do Střední a Jižní Ameriky, do Evropy, na Dálný východ a do jihovýchodní Asie. Evropští výrobci začínali s vývozem do Střední a Jižní Ameriky, Afriky, na Dálný východ a do jihovýchodní Asie. Evropští i severoameričtí výrobci měli výrobní zařízení také v různých částech světa a zvyšovali místní výrobu, aby mohli snížit náklady na přepravu a skladování a mohli lépe proniknout na místní trhy. Zejména zřídila společnost BASF výrobní zařízení v Mexiku, Brazílii a Thajsku, společnosti Akzo Nobel a UCB v Číně, společnost DuCoa v Mexiku a společnost Chinook v Singapuru.

(6) V roce 1997, v posledním celém roce protiprávního jednání, se velikost světového trhu s cholinchloridem odhadovala na 183,7 milionu EUR, z čehož EHP tvořil 52,6 milionu EUR. Během období šetření ovládali porušující výrobci více než 80 % světového trhu. Dotčení evropští výrobci ovládali téměř 80 % území EHP.

3. **Popis kartelu**

(7) Pokud jde o EHP, fungoval cholinchloridový kartel na dvou různých, ale velmi propojených úrovních, na celosvětové a na evropské úrovni. Na celosvětové úrovni se na činnostech proti hospodářské soutěži v rámci EHP podíleli od června 1992 do dubna 1994 všichni výrobci, jichž se toto řízení týká. Mezi tyto činnosti patřilo stanovování a zvyšování celosvětových cen, rozdělení celosvětových trhů, ovládání distributorů a zpracovatelů a výměna důvěrných obchodních informací.

(8) Severoameričtí výrobci se nepodíleli na několika dalších jednáních evropských výrobců, která byla zaměřena proti hospodářské soutěži a na nichž evropští výrobci koordinovali své chování na evropském trhu. Tato jednání se konala od března 1994 do října 1998. Mezi činnosti patřilo stanovování a zvyšování cen (jak v EHP jako celku, tak na jednotlivých vnitrostátních trzích, i pro jednotlivé odběratele), rozdělení jednotlivých odběratelů mezi zapojené podniky, stanovení podílu na trhu v rámci celého trhu EHP pro každý podnik, ovládání distributorů a zpracovatelů a výměna důvěrných obchodních informací.

(9) Komise zjistila, že opatření na celosvětové a evropské úrovni tvoří část celkového systému, který vymezoval kroky členů kartelu v EHP a omezoval jejich individuální obchodní chování, aby dosáhli společného cíle zaměřeného proti hospodářské soutěži, a to narušení normálních konkurenčních podmínek pro cholinchlorid v EHP. Severoameričtí výrobci se na tomto systému podíleli po část období (od října 1992 do dubna 1994, celkem jeden rok a šest měsíců) a evropští výrobci po celé období (od října 1992 do září 1998, celkem pět let a jedenáct měsíců).

II. **POKUTY**

1. **Promlčecí lhůta**

(10) Severoameričtí výrobci se přestali na protiprávním jednání podílet na konci celosvětového jednání, které se odehrálo od 14. do 20. dubna 1994. Komise poprvé zahájila šetření protiprávního jednání dne 26. května 1999. Protože byly tyto kroky podniknuty po více než pěti letech od doby, kdy severoameričtí výrobci ukončili svou účast na protiprávním jednání ([1]), nelze severoamerickým výrobcům Bioproducts, Chinook a DuCoa uložit žádnou pokutu.

([1]) Viz článek 1 nařízení Rady (EHS) č. 2988/74 (Úř. věst. L 319, 29.11.1974, s. 1) a článek 25 nařízení (ES) č. 1/2003.

2. **Základní částka**

Závažnost

(11) Protiprávní jednání v tomto případě spočívalo především v tajné dohodě mezi členy kartelu o pevných cenách v EHP, která byla podporována sdílením trhu a dohodnutým postupem vůči konkurenci. Takové typy plošného omezování patří ze své podstaty k nejhorším porušením čl. 81 odst. 1 Smlouvy o ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP. S ohledem na podstatu tohoto protiprávního jednání a na skutečnost, že se dotýkalo celého jednotného trhu a, po jeho vytvoření, i EHP jako celku, je Komise toho názoru, že se společnosti Akzo Nobel, BASF a UCB dopustily velmi závažného porušení čl. 81 odst. 1 Smlouvy a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP. Podle Komise jsou tyto skutečnosti natolik vážné, že musí být porušení posouzeno jako velmi závažné, i přesto, že skutečný dopad protiprávního jednání nelze stanovit.

Odlišné zacházení

(12) Sazebník pravděpodobných pokut v kategorii závažných protiprávních jednání umožňuje, aby se vůči podnikům použilo odlišného zacházení a zohlednila se tak skutečná ekonomická schopnost pachatelů způsobit konkurenci významnou újmu. Vzhledem k tomu, že protiprávní jednání začalo na celosvětové úrovni a podíleli se na něm severoamerické společnosti, které, mimo jiné, souhlasily s tím, že se stáhnou z evropského trhu, považuje Komise za vhodné použít v tomto případě pro stanovení vzájemné váhy porušujících podniků jejich podíl na celosvětovém trhu. Největším operátorem na trhu na světě byla společnost Chinook s podílem 19,3 %. Proto spadá do první kategorie. DuCoa s podílem na trhu 16,3 % spadá do druhé kategorie. UCB s podílem na trhu 13,4 %, Bioproducts s podílem 12,2 % a Akzo Nobel s podílem 12 % spadají do třetí kategorie. A konečně BASF s podílem na trhu 9,1 % spadá do čtvrté kategorie.

Dostatečné odrazení

(13) Sazebník pravděpodobných pokut v kategorii závažných protiprávních jednání také umožňuje, aby byly uloženy pokuty v takové výši, aby měly dostatečně odrazující účinek, s ohledem na velikost každého podniku. V tomto směru bere Komise na vědomí, že v roce 2003, posledním finančním roce před učiněním tohoto rozhodnutí, byl obrat UCB 3 miliardy EUR, Akzo Nobel 13 miliard EUR a BASF 33,4 miliardy EUR. V souladu s tím se Komise domnívá, že je přiměřené, aby byla pokuta udělená společnosti Akzo Nobel vynásobena koeficientem 1,5 a pokuta BASF koeficientem 2.

Doba trvání

(14) Společnosti Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, BASF AG a UCB SA se podílely na protiprávním jednání přinejmenším od 13. října 1992 do 30. září 1998, celkem pět let a jedenáct měsíců.

3. **Přitěžující okolnosti**

Opakované protiprávní jednání

(15) V době, kdy společnost BASF jednala protiprávně, vztahovala se na ni již předchozí rozhodnutí Komise zakazující kartelovou činnost, jmenovitě rozhodnutí 69/243/EHS [1] a 94/599/ES [2]. Skutečnost, že společnost BASF opakovaně jednala stejným způsobem, byť v jiném odvětví, než na která se vztahovaly předchozí udělené pokuty, ukazuje, že předchozí pokuty nepřiměly BASF ke změně chování v celém podniku. Pro Komisi to představuje přitěžující okolnost. Tato přitěžující okolnost je příčinou zvýšení základní částky pokuty BASF o 50 %. V případech opakovaného protiprávního jednání Komise 50 % přirážku uplatňuje běžně.

4. **Polehčující okolnosti**

Krátká doba protiprávního jednání

(16) BASF a UCB nárokují snížení za krátkou dobu trvání. Kartelové protiprávní jednání je ze své podstaty těžkým proviněním proti antimonopolní legislativě. Společnosti podílející se na takovém porušování obvykle velmi dobře vědí, že jednají protiprávně. Komise zastává názor, že při takovém vědomě protiprávním jednání si skutečnost, že bylo protiprávní jednání ukončeno bez zásahu Komise, nezasluhuje žádnou zvláštní odměnu než tu, že bylo období protiprávního jednání kratší, než by jinak bylo.

Neprovádění

(17) Akzo Nobel, BASF a UCB tvrdí, že protiprávní jednání nebo jeho prvky nebyly vůbec nebo částečně či účinně provedeny. Komise zastává názor, že opatření, pokud jde o trh EHP, byla provedena, přinejmenším evropskými výrobci. Opatření byla naplňována, především pokud jde o rozhodující prvky cen a rozdělení klientů v Evropě a o ovládání zpracovatelů přesto, že mohlo být takové naplňování ne zcela úspěšné kvůli zbývajícím konkurentům na trhu. Žádný ze tří dotčených výrobců neprojevil žádný náznak, že by si v období, kdy se držel kartelových dohod uzavřených v rámci EHP, přál od těchto dohod odstoupit nebo že by v tomto směru vykonal nějaké kroky.

Délka šetření

(18) BASF tvrdí, že by mělo být poskytnuto snížení kvůli dlouhé době šetření. Komise podotýká, že obecně neexistuje nutnost, aby snižovala výši pokuty kvůli délce šetření. Platí obvyklé promlčecí lhůty stanovené v článku 25 nařízení (ES) č. 1/2003. Především odstavec 5 uvedeného článku stanoví, že promlčení nastane nejpozději dnem, kdy uplynula doba rovnající se dvojnásobku promlčecí lhůty, aniž by Komise uložila pokutu nebo penále. Tato lhůta pro toto řízení ještě ani zdaleka neuplynula.

Krize

(19) BASF tvrdí, že by mělo být poskytnuto snížení kvůli tomu, že se cholinchloridové odvětví údajně nacházelo v krizi. Komise podotýká, že když podnik náhodou nevytváří z určité obchodní činnosti zisk, neopravňuje jej to k tomu, aby uzavřel s konkurenty tajnou dohodu, aby mohli společně podvádět odběratele i ostatní konkurenty. Je obecně platným pravidlem, že podniky riskují v kartelech, ne pokud mají vysoké zisky, ale právě v případě, kdy se jejich odvětví potýká s problémy.

Kárná opatření a program plnění předpisů

(20) Společnost BASF tvrdí, že by jí měla být pokuta snížena, protože proti zaměstnancům účastnícím se protiprávního jednání podnikla kárná opatření a protože zavedla program plnění předpisů. Komise sice vítá opatření, která podnik učinil, aby předešel kartelovému protiprávnímu jednání v budoucnosti, tato opatření však již nemohou změnit skutečnost, že k protiprávnímu jednání došlo a že je třeba jej tímto rozhodnutím patřičně potrestat.

[1] Úř. věst. L 195, 7.8.1969, s. 11.
[2] Úř. věst. L 239, 14.9.1994, s. 14.

Účinná spolupráce mimo oznámení o shovívavosti z roku 1996

(21) Společnost UCB jako první dobrovolně informovala Komisi, že se evropští výrobci vedle jednání na celosvětové úrovni několikrát sešli také na evropské úrovni. Důkazy, které společnost UCB o těchto jednáních dobrovolně poskytla, umožnily, aby Komise stanovila dobu trvání protiprávního jednání na pět let a jedenáct měsíců. Kdyby Komise věděla pouze o opatřeních na celosvětové úrovni, bylo by trvání protiprávního jednání jeden rok a šest měsíců. Aby Komise odměnila společnost UCB za zjištění delšího trvání, považuje za vhodné snížit jí základní částku pokuty o 25,8 % za polehčující okolnost. Toto snížení odpovídá 40 % nárůstu základní částky, který vznikl prodloužením trvání protiprávního jednání z jednoho roku a šesti měsíců na pět let a jedenáct měsíců.

5. **Použití oznámení o shovívavosti z roku 1996**

Výrazné snížení pokuty (oddíl D: snížení od 10 % do 50 %)

(22) Společnosti Akzo Nobel, BASF a UCB spolupracovaly s Komisí v různých fázích šetření, aby získaly příznivé zacházení stanovené v oznámení o shovívavosti z roku 1996, které se na toto řízení vztahuje ([1]).

BASF

(23) BASF byla třetí společností, která dobrovolně poskytla důkazy o celosvětových opatřeních. Když společnost BASF předložila své důkazy, měla již Komise k dispozici důkazy o těchto opatřeních poskytnuté společnostmi Chinook a Bioproducts. Bez ohledu na hodnotu důkazů předložených společností Chinook byly důkazy předložené společností Bioproducts samy o sobě dostatečně rozhodným důkazem existence kartelu ve smyslu oddílu B oznámení o shovívavosti z roku 1996. Když tedy společnost BASF předložila své důkazy, nebyla prvním podnikem, který o existenci kartelu poskytl Komisi rozhodný důkaz. Proto se oddíly B a C oznámení o shovívavosti z roku 1996 nevztahují ani na BASF, ani na druhé dva evropské výrobce.

(24) Pokud jde o podstatu důkazů předložených BASF, které se týkaly pouze celosvětových opatření, lze říci, že podstatně přispěly k prokázání existence protiprávního jednání ve smyslu oddílu D oznámení o shovívavosti z roku 1996, což umožňuje snížit pokutu o 10 až 50 %. Hodnota důkazů však byla dosti omezena vzhledem k rozsáhlým důkazům, které již o celosvětových opatřeních měla Komise k dispozici.

(25) Poté, co společnost BASF obdržela oznámení o námitce, sdělila Komisi, že až na některé faktické opravy, které Komise přijala, nemá podstatné výhrady k faktům, na nichž Komise zakládá svá tvrzení.

(26) S ohledem na několik zmíněných bodů spolupráce zastává Komise názor, že má BASF nárok na 20 % snížení pokuty, která by jinak byla uložena.

UCB

(27) Společnost UCB dobrovolně informovala Komisi o devíti kartelových jednáních na evropské úrovni, která se konala od března 1994 do října 1998. Informace obsahovaly jména účastnících se podniků a krátký všeobecný popis obsahu jednání. Také byly dodány soudobé zprávy o prvních dvou kartelových jednáních, která se uskutečnila v roce 1994. V době, kdy společnost UCB předložila tyto důkazy, Komise o žádných jednáních na evropské úrovni nevěděla. Dohromady představují tyto důkazy významný a závažný přínos pro prokázání protiprávního jednání, přestože pro období 1995–1998 nebyly předloženy žádné soudobé písemné důkazy.

(28) Poté, co společnost UCB obdržela oznámení o námitce, sdělila Komisi, že až na některé faktické opravy, které Komise přijala, nemá podstatné výhrady k faktům, na nichž Komise zakládá svá tvrzení. V tomtéž podání však společnost UCB tvrdí, že ačkoli se několika jednání na celosvětové úrovni zúčastnila, nikdy nebyla stranou žádné dohody na celosvětové úrovni. Komise ve svém rozhodnutí toto tvrzení zamítla jako nepodložené. Protože tedy společnost UCB po obdržení oznámení o námitce napadla základní prvek faktů, na nichž Komise zakládá svá tvrzení, neposkytuje se této společnosti žádné snížení za to, že nenapadá fakta, na nichž Komise zakládá svá tvrzení.

(29) S ohledem na několik zmíněných bodů spolupráce zastává Komise názor, že má UCB nárok na 30 % snížení pokuty, která by jinak byla uložena.

([1]) Podle bodu 28 oznámení o shovívavosti z roku 2002 ze dne 14. února 2002 se oznámení z roku 1996 nahrazuje oznámením z roku 2002 ve všech případech, kdy se Komisi žádný podnik nepřihlásí o příznivé zacházení stanovené v oznámení. Protože v daném případě požádalo Komisi do 14. února 2002 o shovívavost několik podniků, použije se oznámení o shovívavosti z roku 1996.

Akzo Nobel

(30) Společnost Akzo Nobel předložila v lednu 2002 dobrovolnou zprávu o evropských opatřeních. Tato zpráva obsahovala podrobný popis obsahu opatření na evropské úrovni, včetně mnoha informací, které společnost UCB neposkytla. Při udělení shovívavého snížení by však měla být zohledněna skutečnost, že společnost Akzo Nobel poskytla tuto zprávu až dva a půl roku poté, co důkazy o těchto opatřeních předložila společnost UCB.

(31) Poté, co společnost Akzo Nobel obdržela oznámení o námitce, sdělila Komisi, že až na některé faktické opravy, které Komise přijala, nemá podstatné výhrady k faktům, na nichž Komise zakládá svá tvrzení.

(32) S ohledem na několik zmíněných bodů spolupráce zastává Komise názor, že má Akzo Nobel nárok na 30 % snížení pokuty, která by jinak byla uložena. Toto hodnocení zohledňuje, že na jedné straně byla zpráva Akzo Nobel o evropských opatřeních pro Komisi téměř stejně přínosná jako informace a důkazy poskytnuté dříve společností UCB, ale byla předložena o dva a půl roku později a na druhé straně, že narozdíl od UCB nenapadla společnost Akzo Nobel fakta, na nichž Komise zakládá svá tvrzení. Výsledkem je, že mají oba podniky nárok na stejné procentuální snížení.

6. **Rozhodnutí**

(33) Tyto podniky porušovaly čl. 81 odst. 1 Smlouvy a – ode dne 1. ledna 1994 – i čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se v uvedených obdobích podílely na souboru dohod a společně dohodnutých postupů, které zahrnovaly stanovování cen, rozdělení trhu a dohodnuté činnosti proti konkurenci v odvětví cholinchloridu v rámci EHP:

a) Akzo Nobel NV, spolu s Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV od 13. října 1992 do 30. září 1998;

b) BASF AG od 13. října 1992 do 30. září 1998;

c) Bioproducts Incorporated od 13. října 1992 do 14. dubna 1994;

d) Chinook Group Limited Partnership, spolu s Chinook Group Limited, od 13. října 1992 do 14. dubna 1994;

e) DuCoa, LP od 13. října 1992 do 14. dubna 1994;

f) UCB SA od 13. října 1992 do 30. září 1998.

(34) Za uvedené protiprávní jednání se udělují tyto pokuty:

a) Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, společně a nerozdílně:	20,99 milionu EUR;
b) BASF AG:	34,97 milionu EUR;
c) UCB SA:	10,38 milionu EUR;

(35) Podniky uvedené výše v 33. bodu odůvodnění ihned ukončí své protiprávní jednání, pokud tak již neučinily. Zdrží se opakování jakéhokoli činu nebo jednání, jako je zjištěné protiprávní jednání v tomto případě, a jakéhokoli činu nebo jednání se stejným cílem nebo účinkem.